

4 pav. Koklių ir indų fragmentai iš kultūrinio sluoksnio šurfe 11. V. Kliaugaitės nuotr.

Fig. 4. Fragments of vessels and stove tiles from the cultural layer in test pit 11.

sluoksnis su XVII–XX a. radiniais. Mūrai pagal kartografinius duomenis siejami su Bernardinių vienuolyno mūriniu ūkiniu pastatu, statytu XVIII a. *Šurfe 7* tirtas maišytas smėlingas gruntas su XVII–XX a. radiniais, visi sluoksniai iki įžemio (žvyro, fiksuoto 2,1 m gylyje) suardyti XX a. žemės kasimo darbų metu. *Šurfuose 8–11* po gatvės dangomis tirtas 0,2–1,3 m storio pilkos ar tamsiai pilkos žemės sluoksnis su negausiais XVI a. pabaigos–XIX a. radiniais, daugiausia žiesta buitine keramika (4 pav.). Įžemis (žvyras, smėlis) fiksuotas 0,6–1,7 m gylyje. Surinkti radiniai (93 vienetai) perduoti LNM.

Maironio Street

In 2023, 11 test pits (2 x 1 m) covering a total of 22 m^2 were excavated on Maironio Street (Fig. 1). Of these pits, 6 did not reach the natural layer due to obstacles presented by unearthed structures or general safety concerns due to depth (Figs. 2, 3). The archaeological layer was not reached in test pits 1 and 3–6, and in test pit 7 it was found heavily disturbed. In the remaining test pits, an archaeological layer containing a small number of finds from the 17th–19th centuries (mainly wheel-thrown household pottery; Fig. 4) was recorded – at depths from 40–60 cm in test pits 8–11 and from 2.8 m in test pit 2. Partial brick structures dating to the 18th and 19th centuries were found in test pits 1, 2, 5, and 6, and a 19th-century cobblestone pavement was unearthed in test pit 4.

Vida Kliaugaitė

B. Radvilaitės gatvė

2023 m. gruodžio mėnesį KPIP atliko žvalgomuosius tyrimus B. Radvilaitės gatvėje. Tyrimai atlikti siekiant gauti informacijos apie išlikusius kultūrinius sluoksnius gatvėje rengiamo jos rekonstrukcijos projekto ribose. B. Radvi-

laitės gatvėje ir jos prieigose nemažai atlikta įvairaus pobūdžio, tačiau dažniausiai nedidelės apimties archeologinių tyrimų, kurie daugiausia buvo susiję su įvairios inžinerinės infrastruktūros įrengimu ar atnaujinimu. Reikšmingiausi savo apimtimi ir rezultatais yra šie tyrimai: 2013 m. rekonstruojant Šventaragio gatvę B. Radvilaitės ir Pilies gatvių sankryžoje V. Vėževičienė tyrė 3 perkasas ir žvalgė inžinerinių tinklų tranšėjas (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 393–400). Po supiltiniais 1–2,6 m storio XIX–XX a. sluoksniais tirtas XVII a. kultūrinis sluoksnis, aptiktos XVI a. I pusės mūrinės Pilies tilto atramos ir medinės jo konstrukcijos, XVII a. I pusės medinis vandentiekis, XVII–XVIII a. mūrinių pastatų, grindinių liekanų, XIX a. mūrinio kolektoriaus fragmentų 2016 m. I. Sadauskas atliko detaliuosius tyrimus ir žvalgymus B. Radvilaitės važiuojamoje dalyje naujų inžinerinių tinklų vietoje (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 397–398). Fiksuotas 0,85–2,5 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis, XVIII a. mūrinis užstatymas, XIX a. II puse mūrinis kolektorius. 2020 m. gatvėje miesto infrastruktūros vietose archeologinius tyrimus vykdė P. Zaremba (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 537–547). Fiksuotas klojant komunikacijas stipriai apardytas kultūrinis sluoksnis, aptikta XVIII–XIX a. mūrinio užstatymo, to paties laikotarpio grindinio ir XVII a. I puse datuojamos karališkojo malūno mūrinės liekanos.

2023 m. ištirti 7 2x1 m dydžio šurfai (bendras 14 m^2 plotas) vietas jiems parenkant netyrinėtose atkarpose, taip pat atsižvelgiant į jau paklotų inžinerinių tinklų vietas ir taip siekiant aptikti kuo mažiau suardytus sluoksnius (1 pav.). Šurfai 1–2 tirti ties įėjimu į Bernardinų sodą, 3–7 – B. Radvilaitės gatvės P pusėje tarp Pilies ir Šiltadaržio gatvių. Tirtuose šurfuose XIX–XX a. supiltiniai ir griuvenų sluoksniai siekė nuo 50 cm (šurfas 1) iki 3 m (šurfas 2) nuo žemės paviršiaus. Šurfuose 3–7 supiltiniai sluoksniai siekė iki 1,3–2 m gylio. Šie sluoksniai siejami su XIX a. vykusiomis teritorijos pertvarkomis – carinės Vilniaus tvirtovės įkūrimu ir esplanados jai įrengimu 1837 m. bei naujos

1 pav. Suvestinis ankstesnių ir 2023 m. vykdytų tyrimų planas: 1 – 2023 m. tyrimai; 2 – projektuojamos teritorijos riba; 3 – 1960 m. R. Legaitės tyrimai; 4 – 2006 m. T. Poškos tyrimai; 5 – 2012 m. R. Žukovskio tyrimai; 6 – 2012 m. L. Kvizikevičiaus tyrimai; 7 – 2013 m. V. Vėževičienės tyrimai; 8 – 2016 m. I. Sadausko tyrimai; 9 – 2019 m. P. Vutkino tyrimai; 10 – 2020 m. P. Zarembos tyrimai. V. Kliaugaitės brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – 2023 excavation areas; 2 – road reconstruction project boundary; 3 – excavations by R. Legaitė in 1960; 4 – excavations by T. Poška in 2006; 5 – excavations by R. Žukovskis in 2012; 6 – excavations by L. Kvizikevičius in 2012; 7 – excavations by V. Vėževičienė in 2013; 8 – excavations by I. Sadauskas in 2016; 9 – excavations by P. Vutkinas in 2019; 10 – excavations by P. Zaremba in 2020.

2 pav. Koklių ir indų fragmentai iš kultūrinio sluoksnio šurfe 4. V. Kliaugaitės nuotr.

Fig. 2. Fragments of vessels and stove tiles from the cultural layer in test pit 4.

3 pav. XVIII a. pabaigos–XIX a. pradžios mūras ir XVII ar XVIII a. grindinys šurfe 5. D. Vaičiūnienės nuotr.

Fig. 3. Masonry structure (late 18th–early 19th century) and pavement (17th or 18th century) in test pit 5.

plačios gatvės tiesimu 1869 m. Per vykusias pertvarkas nugriauta dalis pastatų ir užverstas Vilnios kanalas. Po supiltiniais XIX–XX a. sluoksniais šurfuose 1, 3, 4 ir 6 tirtas neintensyvus 0,3–1 m storio kultūrinis sluoksnis su XVI–XVIII a. radiniais (2 pav.), daugiausia žiesta neglazūruota buitine keramika ir gyvulių kaulais. Rasta keletas žaliai ar mėlynai ir baltai glazūruotų plokštinių koklių fragmentų, korodavusių geležinių dirbinių ar jų dalių.

Šurfuose 1 ir 3 atitinkamai 60 ir 40 cm gylyje aptikti XX a. pradžia datuojamų netašytų akmenų grindinių fragmentai. Šurfe 4 1,4 m gylyje fiksuotas lygiagrečiai B. Radvilaitės gatvei orientuotas XVIII a. datuojamas mūro fragmentas, formuotas iš akmenų ir keraminių raudonų plytų nuolaužų, tarpusavyje surištų kalkių skiediniu. Šurfe 5 60 cm gylyje aptiktas statmenai gatvei orientuotas gelsvų keraminių klasicistinių proporcijų plytų arkinės konstrukcijos pamatas, datuotas XVIII a. pabaiga–XIX a. pradžia. Buvę pastatai, prieš XIX a. 4 dešimtmetyje įrengiant esplanadą carinei Vilniaus tvirtovei, stovėjo senosios Karališkosios gatvės Š pusėje. Šurfe 5 žemiau arkinio pamato 2 m gylyje fiksuotas apardytas XVII arba XVIII a. datuojamas netašytų akmenų grindinys (3 pav.), kuris galėtų būti siejamas su senosios Karališkosios gatvės paviršiaus danga.

Surinkti 124 radiniai perduoti LNM.

B. Radvilaitės Street

In 2023, seven test pits 2 x 1 m in size (14 m^2 in total) were excavated on B. Radvilaitės Street in Vilnius (Fig. 1). Underneath the backfill from

the 19th and 20th centuries which measured 0.5–2 m in thickness, a non-intensive cultural layer (0.3–1 m thick) was uncovered, with finds from the 16th–18th centuries – mainly wheel-thrown household pottery and animal bones. Pavement fragments were uncovered in test pits 1, 3, and 5: in test pits 1 (60 cm depth) and 3 (40 cm depth) they were dated to the early 20th century, whereas in test pit 5 (2 m depth) they were dated to the 17th or 18th century and could be linked to the old Karališkosios Street pavement (Fig. 2). A partial 18th-century masonry structure was found in test pit 4, at a depth of 1.4 m. Test pit 5, at a depth of 60 cm, revealed an arched foundation made of yellowish brick dating to the late 18th–early 19th century. The buildings were demolished in the 1830s to clear space for an esplanade for the Vilnius tsarist fortress.

Vida Kliaugaitė

Trakų gatvė

2023 m. gruodžio mėnesį KPIP atliko žvalgomuosius tyrimus Trakų gatvėje, Vilniaus senamiestyje. Tyrimai atlikti siekiant gauti informacijos apie išlikusius kultūrinius sluoksnius gatvėje dėl rengiamo jos rekonstrukcijos projekto. Nors Trakų gatvės aplinkoje vykdyta nemažai įvairaus pobūdžio archeologinių tyrimų, pati gatvė beveik netyrinėta. 2004 m. L. Girlevičius žvalgė gatvės važiuojamoje dalyje ties Trakų g. 2 ir aptiko miesto gynybinės sienos Trakų vartų fragmentą, XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio likučių (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 341–345). 2012 m. E. Songaila žvalgė palei Trakų g. 14 pastato pamatą ir važiuojamoje gatvės dalyje, fiksavo XX a. maišytus sluoksnius, medinio vandentiekio ir plytinio nuotekų kolektoriaus liekanas (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 501–505).

2023 m. ištirta 10 šurfų – 9 2x1 m dydžio ir 1 1,5x1 m dydžio (bendras 19,5 m^2 plotas) vietas jiems parenkant netyrinėtose atkarpose,

1 pav. Suvestinis ankstesnių ir 2023 m. vykdytų tyrimų planas: 1 – 2023 m. tyrimai; 2 – projektuojamos teritorijos riba; 3 – 1994 m. V. Daminaitis; 4 – 1995 m. R. Žukovskis; 5 – 1997 m. V. Daminaitis; 6 – 1999 m. A. Vaicekauskas; 7 – 2002–2003 m. L. Girlevičius; 8 – 2004–2005 m. L. Girlevičius; 9 – 2007 m. L Girlevičius; 10 – 2008–2009 m. R. Žukovskis; 11 – 2011 m. R. Žukovskis; 12 – 2012 m. E. Songaila. V. Kliaugaitės brėž.

Fig. 1. Reconstruction area and current and past excavations in plan: 1 – excavations in 2023; 2 – area to be reconstructed; 3 – excavations in 1994 by V. Daminaitis; 4 – in 1995 by R. Žukovskis; 5 – in 1997 by V. Daminaitis; 6 – in 1999 by A. Vaicekauskas; 7 – in 2002–2003 by L. Girlevičius; 8 – in 2004–2005 by L. Girlevičius; 9 – in 2007 by L. Girlevičius; 10 – in 2008–2009 by R. Žukovskis; 11 – in 2011 by R. Žukovskis; 12 – in 2012 by E. Songaila.

